

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
дисципліни
“ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»”
(для бакалаврів)

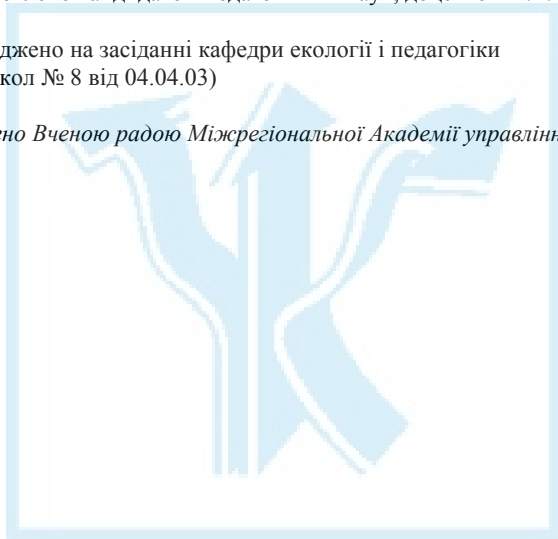
МАУП

Київ 2003

Підготовлено кандидатом педагогічних наук, доцентом *Н. І. Головко*

Затверджено на засіданні кафедри екології і педагогіки
(протокол № 8 від 04.04.03)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Головко Н. І. Навчальна програма дисципліни “Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка»” (для бакалаврів). — К.: МАУП, 2003. — 11 с.

Навчальна програма містить пояснювальну записку, навчально-тематичний план, програмний матеріал до вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка»”, питання для самоконтролю, а також список рекомендованої літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП),
2003

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета дисципліни “Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка»” — забезпечити успішну професійну адаптацію майбутніх соціальних педагогів на основі вивчення ними основних функцій соціального педагога, вимог до його особистості, організації трудової діяльності. Зазначена мета зумовила структуру і зміст навчальної програми, в якій основну увагу приділено характеристиці змістовних функцій сучасного соціального педагога, розгляду загальних питань діяльності соціального педагога в різних сферах праці та життя людей.

Вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка»” сприятиме реалізації практичної спрямованості підготовки соціального педагога на забезпечення психологічної та педагогічної допомоги дітям, молоді у вирішенні різноманітних проблем життєдіяльності у складних соціально-психологічних умовах.

НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН вивчення дисципліни “ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»”

№ пор.	Назва теми
1	Мета і завдання діяльності соціального педагога
2	Зміст і основні функції діяльності соціального педагога
3	Організаційні питання діяльності соціального педагога
4	Етичні та психологічні вимоги до особистості соціального педагога

ПРОГРАМНИЙ МАТЕРІАЛ до вивчення дисципліни “ВСТУП ДО СПЕЦІАЛЬНОСТІ «СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА»”

Тема 1. Мета і завдання діяльності соціального педагога

Необхідність професії соціального педагога у сучасних умовах розвитку суспільства.

Предмет соціальної педагогіки. Завдання соціальної педагогіки. Методи дослідження в соціальній педагогіці. Соціальна педагогіка як наука і навчальна дисципліна.

Головні категорії соціальної педагогіки: соціальне середовище, соціалізація особистості, соціальна ситуація, соціальна адаптація, соціальна реабілітація.

Зв'язок соціальної педагогіки з іншими дисциплінами. Соціальне виховання як складова процесу соціалізації особистості. Основні види та засоби соціалізації. Соціальне середовище як фактор соціалізації. Соціальна поведінка як форма самоствердження особистості.

Розвиток соціально-педагогічної діяльності за кордоном. Розвиток соціально-педагогічної діяльності в Україні.

Література [12; 14; 18; 19; 21; 23; 24; 28; 33]

Тема 2. Зміст і основні функції діяльності соціального педагога

Соціально-педагогічна робота як нагальна потреба сучасного розвитку суспільства та її основні завдання.

Зміст діяльності соціального педагога. Структура соціально-педагогічної діяльності. Об'єкт і суб'єкт соціально-педагогічної діяльності. Функції діяльності соціального педагога.

Сфери діяльності соціального педагога: педагогічна, правоохоронна, психологічна, культурно-дозвільнева. Характеристика сфер діяльності соціального педагога. Основні принципи соціально-педагогічної діяльності.

Види діяльності соціального педагога: правозахисна, профілактико-дослідна, консультативна, комунікативна, організаторська, дозвоільнево-виховна, прогностична, освітньо-методична, науково-дослідна, реабілітаційна.

Класифікація системи установ, де може працювати соціальний педагог: навчальні заклади, позанавчальні установи, соціальні служби для молоді, психологічні та педагогічні центри, державні установи та ін.

Зміст типових завдань діяльності, які вирішує соціальний педагог: професійні, соціально-виробничі, соціально-побутові. Характеристика вмінь соціального педагога щодо вирішення типових завдань діяльності.

Література [5; 7; 8; 10; 12; 18; 23–25; 27; 28; 32; 34; 36]

Тема 3. Організаційні питання діяльності соціального педагога

Організаційна структура системи соціальної та соціально-педагогічної діяльності. Правова база соціально-педагогічної роботи з різними категоріями населення.

Цілепокладання і планування соціально-педагогічної діяльності. Технологія перспективного, календарного й оперативного планування.

Організація основних видів соціально-педагогічної діяльності. Принципи організаторської діяльності. Основні фази організаторської діяльності соціального педагога; вимоги до їх здійснення.

Консультування як провідний метод соціально-педагогічної роботи. Фази консультативної допомоги. Методика здійснення консультування. Критерії ефективності консультування. Результати консультативної діяльності.

Напрями взаємодії соціального педагога із соціальними інститутами. Особливості роботи соціального педагога з молодими сім'ями. Особливості роботи соціального педагога з різними типами сімей, що потребують соціальної допомоги.

Сутність корекційної спрямованості соціально-педагогічної діяльності. Напрями корекції якостей і девіантної поведінки дітей і підлітків. Соціально-педагогічна робота з дітьми, що мають особливі потреби. Соціальна реабілітація сімей з дітьми, що мають особливі потреби.

Зміст і основні напрями культурно-дозвільнєвої діяльності. Психолого-педагогічний потенціал дозвілля. Загальна характеристика закладів культури, позашкільних установ та їх роль в організації дозвілля молоді. Технологія культурно-дозвільнєвої діяльності. Структура соціальної системи дозвілля.

Методика виявлення малозабезпечених та соціально незахищених верств населення. Державні програми підтримки сімей, дітей, молоді та інвалідів. Система соціально-побутового обслуговування і патронажу.

Прогнозування процесів соціального розвитку в конкретному мікросередовищі. Передбачення вагомості факторів впливу на соціалізацію особистості. Прогнозування розвитку подій, процесів, моделей соціальної поведінки.

Література [6–8; 10; 13; 18; 23; 27; 31; 32]

Тема 4. Етичні та психологічні вимоги до особистості соціального педагога

Кодекс етики соціального педагога як система професійної діяльності.

Професійна компетентність соціального педагога як система професійних знань, умінь та навичок, що забезпечують успішне виконання професійних функцій.

Характеристика особистісних якостей соціального педагога: альтруїзм, гуманістична спрямованість, розвинута емпатія, рефлексія, чутливість, експресивність, комунікативні й організаторські здібності, толерантність, критичність мислення, гнучкість мислення, оптимізм, віра в успіх, постійний самоаналіз як умова самовдосконалення.

Компетентність соціального педагога у спілкуванні з дітьми та молоддю. Перцептивні здібності. Експресивна і емоційна культура соціального педагога. Навички слухання. Етичні норми комунікативної культури. Поняття міжособистісного конфлікту: функції і причини виникнення. Шляхи розв'язання конфліктів.

Основні підходи до організаторської діяльності соціального педагога. Стили керівництва. Критерії успішності організаторської діяльності соціального педагога.

Основні поняття мовленнєвої комунікації соціального педагога. Вимоги до мовленнєвої культури соціального педагога. Види комунікативних контактів соціального педагога. Види спілкування: ділове і міжособистісне. Критерії професійних рівнів готовності до мовленнєвої комунікації: високий, середній, низький. Мовленнєвий етикет. Умови ефективності професійного мовлення соціального педагога. Шляхи вдосконалення його мовлення.

Загальні вимоги до якостей соціального педагога. Характеристика якостей соціального педагога.

Література [7; 9; 19; 20; 26; 31; 32–34]

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Предмет і завдання соціальної педагогіки.
2. Характеристика методів дослідження в соціальній педагогіці.
3. Місце соціальної педагогіки в системі соціальних і педагогічних наук.
4. Зв'язок соціальної педагогіки з іншими галузями суспільної практики.
5. Соціальне виховання як складова процесу соціалізації особистості.
6. Види і засоби соціалізації особистості.
7. Соціальне середовище як фактор соціалізації.
8. Основні напрями соціальної реабілітації в системі соціально-педагогічної діяльності.
9. Характеристика і форми соціальної адаптації.
10. Соціальна допомога як засіб дієвого впливу на особистість. Види та напрями соціальної допомоги.

11. Розвиток соціально-педагогічної діяльності за кордоном.
12. Розвиток соціально-педагогічної діяльності в Україні.
13. Методи дослідження в соціальній педагогіці.
14. Зміст і структура діяльності соціального педагога.
15. Об'єкт і суб'єкт соціально-педагогічної діяльності.
16. Функції діяльності соціального педагога. Характеристика сфер його діяльності.
17. Соціально-педагогічна робота як нагальна потреба сучасного розвитку суспільства та її основні завдання.
18. Характеристика завдань соціально-педагогічної діяльності.
19. Організаторська та дозвільнево-виховна діяльність соціального педагога.
20. Типові завдання діяльності соціального педагога.
21. Професійні завдання діяльності соціального педагога.
22. Соціально-виробничі завдання діяльності соціального педагога.
23. Соціально-побутові завдання діяльності соціального педагога.
24. Сфери й основні види діяльності соціального педагога.
25. Основні функції соціально-педагогічної діяльності, особливості їх реалізації в роботі соціального педагога.
26. Загальна характеристика методів соціальної роботи.
27. Принципи організаторської діяльності соціального педагога.
28. Організаційна структура системи соціально-педагогічної роботи.
29. Спільне та відмінне у принципах виховання та соціально-педагогічної діяльності.
30. Консультування як провідний метод соціально-педагогічної роботи.
31. Методика здійснення консультування.
32. Результати консультативної діяльності.
33. Критерії ефективності консультування.
34. Особливості роботи соціального педагога з молодими сім'ями.
35. Особливості роботи соціального педагога з різними типами сімей, що потребують соціальної допомоги.
36. Методи і форми взаємодії соціального педагога з різними типами сімей.
37. Особливості соціально-педагогічної роботи з дітьми, що мають особливі потреби.
38. Сутність корекційної спрямованості діяльності соціального педагога.
39. Характеристика напрямів корекції якостей і девіантної поведінки дітей і підлітків.
40. Види корекційної діяльності.

41. Характеристика основних напрямів культурно-дозвільневої діяльності.
42. Загальна характеристика закладів культури, позашкільних установ та їх роль в організації дозвілля молоді.
43. Державні програми підтримки сімей, дітей, молоді, інвалідів.
44. Основні напрями соціальної реабілітації дітей та інвалідів.
45. Програми соціальної підтримки дітей-інвалідів.
46. Особливості соціально-педагогічної діяльності в дитячих установах та молодіжних об'єднаннях.
47. Характеристика соціальних інститутів за місцем проживання.
48. Етичні вимоги до особистості соціального педагога.
49. Кодекс етики соціального педагога.
50. Характеристика особистісних якостей соціального педагога.
51. Компетентність соціального педагога: характеристика та основні складові.
52. Характеристика основних підходів до організаторської діяльності соціального педагога. Стилї керівництва.
53. Основні поняття мовленнєвої комунікації соціального педагога. Вимоги до його мовленнєвої культури.
54. Характеристика загальних вимог до особистості соціального педагога.
55. Види спілкування та їх характеристика.
56. Соціально-педагогічна допомога як засіб дієвого впливу на особистість.
57. Вимоги до комунікативних якостей соціального педагога.
58. Вимоги до моральних якостей соціального педагога.
59. Принципи позитивно орієнтованої активності соціального педагога: зміст і вимоги.
60. Професійний статус соціального педагога.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Євтух М. Б., Сердюк О. П.* Соціальна педагогіка. — К., 2002. — 226 с.
2. *Соціальна педагогіка: Навч. посіб. / За ред. А. Й. Капської.* — К., 2000. — 264 с.
3. *Соціальна робота / За ред. А. Й. Капської.* — К., 1998.

4. *Технології соціально-педагогічної роботи: Навч. посіб. / За ред. А. Й. Капської. — К., 2000. — 372 с.*

Додаткова

5. *Алексюк А. М. Педагогіка вищої освіти в Україні: історія, теорія: Підручник. — К., 1998. — 560 с.*
6. *Андреев В. И. Педагогика творческого саморазвития: Инновационный курс 1. — Казань, 1996. — 568 с.*
7. *Бондаренко О. Ф. Психологічна допомога особистості. — Харків, 1996.*
8. *Боровский А. Б., Потапенко Т. М., Щёкин Г. В. Система методов профессиональной ориентации: Учеб.-метод. пособие. — К., 1993. — Кн. 1: Основы профессиональной ориентации. — 164 с.*
9. *Бочарова Т. С. Социальное воспитание учащегося. — М., 1991.*
10. *Власенко А. Н. Особистісно-орієнтований підхід у вихованні майбутніх освітян // Нові технології навчання. — 2001. — Вип. 31. — С. 12–18.*
11. *Галузьяк В. М. Класифікація стилів педагогічного спілкування // Проблеми освіти. — 2001. — Вип. 26. — С. 23–33.*
12. *Григорович Л. А., Марцинковская Т. Д. Педагогика и психология: Учеб. пособие. — М., 2001. — 480 с.*
13. *Грищенко О. А., Иванова Т. В. Культура педагогічного спілкування: Програма курсу. — К., 1998.*
14. *Гуров В. Н., Селюкова Л. Я. Социализация личности: социальный педагог, семья, школа. — Ставрополь, 1993.*
15. *Діяльність центрів ССМ України: сучасний стан і перспективи розвитку. — К., 1999.*
16. *Доэл М., Шалдоу С. Практика социальной работы. — М., 1995.*
17. *Дробот Л. С., Антонова-Турченко О. Г. Корекційна робота з важковиховуваними дітьми та підлітками. — К., 1996.*
18. *Зязюн І. А. Педагогіка добра і сподівань: ідеали і реалії: Наук.-метод. посіб. — К., 2000. — 312 с.*
19. *Климов Е. А. Как выбирать профессию. — 2-е изд., доп. и дораб. — М., 1990. — 160 с.*
20. *Ковалев С. В. Психология современной семьи. — М., 1988.*
21. *Коваль Л. Г., Зверева І. Д., Хлебник С. Р. Соціальна педагогіка. — К., 1996.*
22. *Кодекс етики та збірник стандартів професійної діяльності. — 7-ме вид. — К., 1999. — 268 с.*

23. *Кон И. С.* Ребенок и общество. — М., 1988.
24. *Лукашевич М. П.* Соціалізація особистості. — К., 1998.
25. *Максимова Н. Ю.* Психологический аспект профилактики алкоголизма и наркомании подростков. — К., 1985.
26. *Мигович І. І.* Соціальна робота: Вступ до спеціальності. — Ужгород, 1997.
27. *Мищик Л. І.* Соціальна педагогіка. — Запоріжжя, 1999.
28. *Мудрик А. Г.* Введение в социальную педагогику. — Пенза, 1991.
29. *Основы профессиональной педагогики.* — 2-е изд., перераб. и доп. — М., 1977. — 504 с.
30. *Основы социальной работы.* — М., 1997.
31. *Побірченко Н. А.* Ділове спілкування: Навч. посіб. — К., 1998.
32. *Проблеми освіти: Наук.-метод. зб.* — К., 2000. — Вип. 22. — 224 с.
33. *Проблеми освіти: Наук.-метод. зб.* — К., 2001. — 160 с.
34. *Рибалка В. В.* Психологія розвитку творчої особистості: Навч. посіб. — К., 1996.
35. *Сердюк О. П.* Основы управління комунікативним процесом: Підручник. — К., 1996.
36. *Сорочинська В. Є.* Соціальна педагогіка: Курс лекцій. — Вінниця, 2001.
37. *Социальная педагогика и социальная работа за рубежом.* — М., 1991.
38. *Социальная педагогика: методика, теория, опыт исследования.* — Свердловск, 1989.
39. *Теория социальной работы: Учебник / Под ред. Е. И. Холостовой.* — М., 1998.
40. *Фирсов М. В.* Введение в теоретические основы социальной работы. — М., 1997.
41. *Харчев В. Г.* Социология воспитания. — М., 1990.
42. *Холостова Е. И.* Профессиональный и духовно-нравственный портрет социального работника. — М., 1993.
43. *Энциклопедия социальной работы: Пер. с англ.* — М., 1993. — Т. 1–3.

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Навчально-тематичний план вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка»”	3
Програмний матеріал до вивчення дисципліни “Вступ до спеціальності «Соціальна педагогіка»”	3
Питання для самоконтролю	6
Список рекомендованої літератури	8

Відповідальний за випуск
Редактор
Комп’ютерне верстання

Н. В. Медведєва
І. В. Хронюк
Т. Г. Замура

МАУП

Зам. № ВКЦ-1442

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП